

odgovor na te potrebe je leta 2009 nastala Archivemata (Garderen, 2010), katero aktivno razvijajo še danes.⁴ Archivemata je integrirana zbirka odprtih programskih orodij, ki uporabniku omogoča obdelavo digitalnih objektov v skladu s funkcionalnim modelom OAIS (zajem, vzdrževanje arhiva, dostop). Uporabnik preko nadzorne plošče upravlja in nadzira izbrane mikrostoritve. Te so razdrobljen sistem opravil, katere delujejo na konceptualnem nivoju OAIS informacijskih paketov: sprejemni informacijski paket (SIP), arhivski informacijski paket (AIP) in dostavni informacijski paket (DIP). Informacijski paketi vsebujejo datoteke, XML metapodatke, dokumentacijo, checksum, log podatke ipd. Poleg originalno razvitih programskih rešitev Archivemata pri tem uporablja še mnoga odprtokodna programska orodja (bulk_extractor, Clam AV, ElasticSearch, ExifTool, FITS, fido, JHOVE, MediaInfo, Tesseract, Imagemagick, md5deep itd.). Archivemata uporablja METS, PREMIS, Dublin Core, BagIt in druge priznane standarde, na podlagi katerih tvori zaupanja vredne, avtentične, zanesljive in sistemsko neodvisne arhivske informacijske pakete (AIP), namenjeni hrambi v poljubnih repozitorijih. Trenutno je Archivemata že integrirana v repozitorije Islandora, dSpace in DuraCloud, ki jih uporabljajo infrastrukture s področja digitalne humanistike. Hkrati je integrirana še v številne sisteme, ki jih uporabljajo v glavnem ustanove s področja kulturne dediščine (CONTENTdm, LOCKSS, AtoM, OpenStack, Archivists' Toolkit, Arkivum, ArchivesSpace).

2.2 Raziskovalna infrastruktura Slovenskega zgodovinopisja

Archivemata smo za dolgotrajno arhiviranje začeli uporabljati tudi v okviru Raziskovalne infrastrukture Slovenskega zgodovinopisja na Inštitutu za novejšo zgodovino (RI INZ). Na RI INZ tako upravljamo portal Zgodovina Slovenije – Sistory,⁵ v okviru katerega je najbolj opazna digitalna knjižnica digitaliziranih in digitalnih publikacij ter posnetki konferenc in predavanj. Poleg le-te pa razpolagamo še z različnimi zbirkami raziskovalnih podatkov v relacijskih bazah in v XML zbirkah. Vsi ti raziskovalni podatki niso shranjeni v enem repozitoriju. Hkrati je lahko digitalna kulturna dediščina, ki je najprej dostopna v okviru digitalne knjižnice, kasneje tekom (ponovne) uporabe v življenjskih cikli raziskovalnih podatkov kot povsem nova zbirka raziskovalnih podatkov dostopna v drugih specializiranih repozitorijih ali bazah podatkov.

3 Zaključek

Na konferenci bo podrobneje predstavljena implementacija Archivemate v RI INZ. Sprva so Archivemata uspešno testirali in začeli uporabljati v številnih repozitorijih s področja ohranjanja kulturne dediščine. Šele pred kratkim pa so bolj intenzivno preizkusili uporabo Archivemate pri hranjenju raziskovalnih podatkov (Mitcham, 2016). Smatramo, da bodo na konferenci predstavljene izkušnje in testne meritve konstruktivno prispevali pri vzpostavljanju dolgotrajne hrambe raziskovalnih podatkov v manjših specializiranih podatkovnih centrih v Sloveniji in drugje po Evropi.

Literatura

- European Commission. 2016. *Guidelines on Data Management in Horizon 2020*, verzija 2.1. http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf.
- Peter Van Garderen. 2010. Archivemata: Lowering the Barrier to Best Practice Digital Preservation. V: *Archiving 2010 Final Program and Proceedings*, str. 39-41, Society for Imaging Science and Technology.
- Jenny Mitcham, Chris Awre, Julie Allinson, Richard Green in Simon Wilson. 2016. *Filling the Digital Preservation Gap: A Jisc Research Data Spring project Phase Two report – February 2016*. <http://dx.doi.org/10.6084/m9.figshare.1481170>.
- Johanna Puhl, Peter Andorfer, Mareike Höckendorff, Stefan Schmunk, Juliane Stiller in Klaus Thoden. 2015. *Diskussion und Definition eines Research Data LifeCycle für die digitalen Geisteswissenschaften*. Göttingen: GOEDOC, Dokumenten- und Publikationsserver der Georg-August-Universität. <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:gbv:7-dariah-2015-4-4>.
- Janez Štebe in Sonja Bezjak. 2014. Nastavki odprtih podatkovnih zbirk kot podlaga za družboslovno in humanistično raziskovanje. *Glasnik (Slovensko etnološko društvo)*, 54(1/2): 8-16.
- Janez Štebe, Sonja Bezjak in Sanja Lužar. 2013. *Odprti podatki: načrt za vzpostavitev sistema odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov v Sloveniji*. Fakulteta za družbene vede, Založba FDV, Ljubljana. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-US3XRRB2>.
- Vlada Republike Slovenije. 2015. *Nacionalna strategija odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015-2020*. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Znanost/doc/Zakonodaja/Strategije/Nacionalna_strategija_odprtega_dostopa.pdf.

⁴ Archivemata, <https://www.archivemata.org/en/>.

⁵ <http://sistory.si/>.